

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії,
права та міжнародних відносин
Кафедра історії України

ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ: ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ
VI Міжнародної наукової конференції

8–9 грудня 2023 р.

ЧАСТИНА 1

Суми – 2024

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(протокол № 4 від 28 листопада 2023 р.)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

- Оліцький В.О.**, кандидат історичних наук, завідувач кафедри історії України Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (голова)
- Жуков О.В.**, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
- Іваницька С.Г.**, доктор історичних наук, доцент кафедри історії України Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
- Кудінов Д.В.**, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
- Литвиновська Ю.А.**, викладач кафедри історії України Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
- Михтуненко В.В.**, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
- Подрєз Ю.В.**, кандидат історичних наук, доцент, директор навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин, доцент кафедри історії України Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
- Тарабан Ю.В.**, доктор філософії у галузі освіти/педагогіки, старший викладач кафедри історії України Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

I-90 Історико-краєзнавчі дослідження: традиції та інновації: матеріали VI Міжнародної наукової конференції (Суми, 8–9 грудня 2023 р.). У 2 ч. Ч. 1. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2024. – 228 с.

Збірник містить доповіді та повідомлення учасників VI Міжнародної наукової конференції Історико-краєзнавчі дослідження: традиції та інновації. Розрахований на викладачів вищих і середніх навчальних закладів, науковців, аспірантів, студентів, усіх, хто цікавиться історією.

Матеріали подані в авторській редакції. Автори несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, власних імен, географічних назв, посилань на джерела тощо. Редколегія може не поділяти погляди авторів публікацій.

УДК 908:005.745](477.52)(06)

© Колектив авторів, 2024

© ФОП Цьома С.П., 2024

ЗМІСТ

Артюх В'ячеслав Олексійович З'їзди «ПРОСВІТ» РОМЕНСЬКОГО ПОВІТУ В 1917–1920 рр.	8
Баглай Анатолій Володимирович КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ. ЗРУЙНОВАНІ ПАМ'ЯТКИ ТРОСТЯНЦЯ.....	11
Батраченко Богдан Анатолійович ЗАСНУВАННЯ СЕЛИЩА СТЕПАНІВКА СУМСЬКОГО РАЙОНУ	16
Бережна Світлана Вікторівн, Дьякова Олена Василівна ХАРКІВСЬКИЙ ПЕРІОД У ЖИТТІ БОРИСА ГМИРИ.....	21
Берест Юрій Михайлович МИХАЙЛО ГОРВАТ ЯК ФУНДАТОР АРХЕОЛОГІЧНОЇ КОЛЕКЦІЇ ОХТИРСЬКОГО МІСЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ	25
Біліченко Лідія Сергіївна ІСПАНСЬКА «БЛАКИТНА ДИВІЗІЯ» НА СХІДНОМУ ФРОНТІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	33
Бовкун Сергій Володимирович ЖИТОМИРСЬКІ АДРЕСИ РОДИНИ ЕЛЬЯСБЕРГІВ.....	36
Бондарчук Петро Миколайович РЕЛІГІЙНІ ПРОЦЕСИ В УРСР У ПЕРІОД ПЕРЕБУДОВИ.....	39
Власенко Валерій Миколайович ВІЙСЬКОВИЙ І БУХГАЛТЕР (ДО БІОГРАФІЇ ЛЕВКА БОНДАРЧУКА).....	44
Власова Вікторія Сергіївна ЕМІГРАЦІЙНІ ТРУДНОЩІ ЖІНОК ПІСЛЯ ПОРАЗКИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ: НА ПРИКЛАДІ НАДІЇ СУРОВЦОВОЇ	47
Вовк Артур Олександрович ІСТОРІЯ КИЄВО-ВИДУБИЦЬКОГО МИХАЙЛІВСЬКОГО МОНАСТИРЯ У ПРАЦЯХ ХІХ СТ.	50
Гадинко Олександр Олександрович МИНУЛЕ СТОРОЖИНЦЯ ЗА АРХЕОЛОГІЧНИМИ ТА ІСТОРІЧНИМИ МАТЕРІАЛАМИ: МОЛДАВСЬКИЙ ПЕРІОД (1359-1774 рр.).....	54
Гей Світлана Петрівна МІСЦЕ ТА РОЛЬ МУЗЕЇВ У ФОРМУВАННІ ТА ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІСТОРІЧНОЇ ПАМ'ЯТІ ЗА ЧАСІВ НАЦІСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ В УКРАЇНІ (1941-1944).....	60
Герасимчук Олександр Михайлович СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ Й ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНІ ПРИЧИНИ ПЕРЕСЕЛЕННЯ ЖИТЕЛІВ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ Й ПОЛТАВСЬКОЇ ГУБЕРНІЙ НА КУБАНЬ У 1821–1825 РР.	63

Отар Гоголішвілі, Тамаз Путкарадзе БАТУМСЬКА ОБЛАСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ІНОЗЕМНОЇ РОЗВІДКИ.....	69
Гриценко Андрій Петрович, Ащаулова Тетяна Анатоліївна УПРАВЛІНЦІ ГЛУХІВСЬКОГО УЧИТЕЛЬСЬКОГО ІНСТИТУТУ (1874-1991 рр.).....	75
Дерхо Віктор Вікторович ЗЕЛЕНА БАЛКА: ВИНИКНЕННЯ СЕЛА ТА ЙОГО ЗАСНОВНИКИ.....	79
Доманова Ганна Сергіївна ЄВРОПЕЙСЬКІ ТРАДИЦІЇ МІСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ РАНЬОМОДЕРНОГО МІСТА КОЗЕЛЕЦЬ.....	85
Дорохіна Тамара Федорівна, Коваленко Олександр Борисович УСНА ІСТОРІЯ СЬОГОДЕННЯ: ПОДІЇ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ У 2022–2023 РОКАХ.....	89
Зимовець Роман Віталійович КЛЮВОВИДНІ ПРОНИЗКИ ТА ЧЕКАНИ З ГОЛІВКОЮ ХИЖОГО ПТАХА. ДО ПОХОДЖЕННЯ ОДНОГО З АРХАЇЧНИХ ОБРАЗІВ СКІФСЬКОГО ЗВІРИНОГО СТИЛЮ....	92
Зіменко Вадим Вікторович, Бессонова Марина Миколаївна СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	98
Іваницька Світлана Григорівна ЛИСТИ ОЛЕКСАНДРА САЛІКОВСЬКОГО ДО СЕРГІЯ ЄФРЕМОВА 1908–1917 РОКІВ: ДО ПИТАННЯ ПРО ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ.....	102
Іванова Віра Олексіївна МІСТО РОМНИ У ПЕРІОД ОСІННЬО-ЗИМОВОЇ ВОЄННОЇ КАМПАНІЇ 1708-1709 рр.....	106
Капуста Андрій Ізидорович НІМЕЦЬКА КОЛОНІЯ В КОНОПКІВЦІ – ДІТИЩЕ БАРОНА КОНОПКА.....	110
Карабін Богдана Вікторівна РЕВОЛЮЦІЙНІ ПОДІЇ ПОЧАТКУ ХХ СТ. НА ЧЕРКАЩИНІ У КРАЄЗНАВЧИХ ПУБЛІКАЦІЯХ М. Ф. ПОНОМАРЕНКА.....	118
Кахерський Юрій Віталійович СТУДІЯ «ДВІ РУСЬКІ НАРОДНОСТІ» М. І. КОСТОМАРОВА В ПОГЛЯДАХ Ю. А. ПІНЧУКА.....	121
Kizlova Antonina MEETING OF THE RELICS OF ST. REV. EUPHROSYNE IN LYUBECH (1910).....	124

Коваль Юрій Георгійович НОВИЙ ПУНКТ ПЕРВІСНОГО КРЕМНЕОБРОБНОГО ВИРОБНИЦТВА В ОКОЛИЦЯХ М. КРАМАТОРСЬКА	129
Коренська Людмила Миколаївна, Медведєв Ігор Анатолійович ВАЖЛИВІСТЬ МУЗЕЙНОЇ ТА АРХЕОЛОГІЧНОЇ НАУКИ (НА ПРИКЛАДІ ТРОСТЯНЕЦЬКОЇ ОТГ)	133
Корост Ігор Іванович ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ НАУКОВОГО ВИВЧЕННЯ БІЛЬСЬКОГО АРХЕОЛОГІЧНОГО КОМПЛЕКС	137
Коротя Олексій Володимирович СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МОНІТОРИНГУ ПАМ'ЯТОК АРХЕОЛОГІЇ	142
Костишин Іван Васильович, Боян-Гладка Світлана Петрівна СИМВОЛІЗМ ВОЇНА В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ ПОЧАТКУ ХХ–ХХІ ст.	145
Костючок Петро Леонтійович ШКІЛЬНА ПОЛІТИКА ЩОДО РУСИНІВ/УКРАЇНЦІВ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ У 1930-Х РР.	149
Кубрак Олег Вікторович ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ СУМСЬКОЇ ГО «СЛОБОЖАНСЬКІ ІНІЦІАТИВИ»).....	153
Кудінов Дмитро Валерійович «І БУКЕТИ, І СОЛОНІ ОГІРКИ»: ДО ІСТОРІЇ ПЕРШОГО СТАЦІОНАРНОГО ТЕАТРУ В М. СУМИ	156
Куц Ярослав Миколайович РОЖНОВСЬКИЙ ЙОСИП ЙОСИПОВИЧ: МАТЕРІАЛИ ДО БІОГРАФІЧНОГО ДОСЬЄ	161
Лебедева Аліна Володимирівна БАХМУТ НА МАЛЮНКАХ З АЛЬБОМУ ПОЧАТКУ ХХ СТ. ІЗ ФОНДОВОГО ЗІБРАННЯ СУМСЬКОГО ОБЛАСНОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ	164
Моцак Світала Іванівна ПРОБЛЕМА МЕНТАЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ В ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ.....	168
Олицький В'ячеслав Олександрович ВПЛИВ ЄПІСКОПА ВОЛОДИМИРА (САБОДАНА) НА ПРОПОВІДНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ДУХОВЕНСТВА СУМЩИНИ В КІНЦІ 1960-Х – НА ПОЧАТКУ 1970-х рр.....	171
Осадчий Євген Миколайович ЗЕМЛЯНІ УКРІПЛЕННЯ ДЕХАНСЬКОГО ГОРОДИЩА НА СУЛІ	174

Паздрій Вікторія Арзамасівна	
Антонюк Павло Валерійович	
ОЛЕНІВСЬКИЙ ТЕРАКТ ЯК АКТ СВІДОМОГО НИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЯФЕТИЧНОЇ ЕЛІТИ.....	179
П'ятаченко С.В.	
ЕТНОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІВАНА АБРАМОВА ПІД ЧАС ТОБОЛЬСЬКОГО ЗАСЛАННЯ.....	183
Робак І. Ю., Демочко Г. Л.	
МЕДИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО ТА УРБАНІСТИКА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРИЧНІЙ НАУЦІ: АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ.....	187
Тарабан Юрій Валентинович	
ЕТАПИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ДУХОВНОЇ ОСВІТИ НА ТЕРЕНАХ СУМЩИНИ.....	189
Федик Лідія Богданівна	
РОЛЬ ЖІНКИ У СКЛАДІ ОУН-УПА ТА РАДЯНСЬКОЇ АРМІЇ ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....	194
Ферков Клаудія-Штефанія Олександрівна	
УТВОРЕННЯ ЗАКАРПАТСЬКОГО РЕФОРМАТСЬКОГО ЦЕРКОВНОГО ОКРУГУ ТА ВИЗНАННЯ ЇЇ ЧЕХОСЛОВАЦЬКИМ УРЯДОМ.....	197
Харламов Михайло Іванович	
СТАН ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ УСРР У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 1930-х РОКІВ.....	200
Ходун Едуард Олегович	
МИТРОПОЛИТ ВЕНІАМІН (ФЕДЧЕНКОВ) ТА ЙОГО ВПЛИВ НА АМЕРИКАНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО У ЧАСИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	202
Цибка Веніамін Іванович	
МАТЕРІАЛИ ДО ГЕНЕАЛОГІЇ ІВАНА ПЕТРОВИЧА КАВАЛЕРІДЗЕ У ФОНДІ КОНОТОПСЬКОГО КОМЕРЦІЙНОГО УЧИЛИЩА.....	205
Ципляк Наталія Олегівна	
ТАЄМНІ ГУРТКИ ЧЕРНІГІВСЬКИХ СЕМІНАРИСТІВ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	209
Ціватий В'ячеслав Григорович	
МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ І СУСПІЛЬНО- ПОЛІТИЧНІ ПОГЛЯДИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (1814-1861): НАРОДНИЙ ТРИБУН І ДИПЛОМАТ ХІХ СТОЛІТТЯ (ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА БІОГРАФІСТИКА).....	213
Tchentsova Vera	
NEW RESEARCH ON MAZEPА'S ARABIC GOSPEL (1708)..	218

Шульженко Тетяна Михайлівна

«НЕНЬКО Ж МОЯ РІДНА, ДЕ ТИ ДОЛЮ ДІЛА?» –
ДО ОБРАЗУ ДОЛІ В УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ КУЛЬТУРІ
(НА ПРИКЛАДІ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ ЧИГИРИНЩИНИ) 222

Щербін Лілія Василівна

ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА У КОМЕМОРАТИВНИХ
ПРАКТИКАХ: КВІТИ ПАМ'ЯТІ 226

Власенко Валерій Миколайович

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри історії,

Сумський державний університет

ВІЙСЬКОВИЙ І БУХГАЛТЕР (ДО БІОГРАФІЇ ЛЕВКА БОНДАРЧУКА)

Великі соціальні катаклізми захоплюють у свій вир різні верстви населення. Цивільні люди стають військовими, журналісти – розвідниками, професори – урядовцями і т. д. Тихе життя змінюється чередою непередбачуваних подій, карколомними перевтіленнями і кардинальними поворотами життєвих шляхів. Одним із таких соціальних вибухів була Українська революція 1917-1921 рр. Серед багатьох українців у ній взяв участь і Левко (Леонтій) Вікторович Бондарчук. Внаслідок поразки революції він опинився в еміграції, згодом повернувся в Україну. Був засуджений, а в незалежній Україні – реабілітований. Інформації про цю людину у відкритому доступі вкрай мало. Є коротке гасло у Wikipedia, де у літературі про нього вказані видання з історії Української господарської академії (УГА) в Подєбрадах (Нью-Йорк, 1972) та робота С. Наріжного «Українська еміграція. Культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. Ч. 1» (Прага, 1942). Стислу інформацію про нього вміщено й у довіднику Р. Ковалю і В. Моренця про «Подєбрадський полк» Армії УНР [1, с. 80-81].

У 1922 р. Л. Бондарчук разом із дружиною та малою дитиною опинився в Чехословаччині. Написав спогади «Моя перша бійка з більшовиками», що зберігається у Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України (ЦДАВО) [2, арк. 536-541]. Наступного року закінчив матуральні курси (підтвердження середньої освіти) та вступив до УГА в Подєбрадах, де 1927 р. здобув фах інженера-економіста. Темою його дипломної роботи була «Біржа» [3, с. 61]. Потім опинився на Волині, працював у кооперації та вчителював. У тамтешньому державному обласному архіві зберігається його архівно-слідча справа (ф. 4666, оп. 2, спр. 4108), з якої випливає, що у травні 1941 р. він був заарештований у Луцьку та засуджений до 8 років виправно-трудова таборів за статтями 54-13 («активна діяльність проти революційного руху при цараті та під час громадянської війни») та 16-80 («нелегальний перехід державного кордону») Кримінального кодексу УСРР 1934 р. Реабілітований 25 січня 1997 р. Нещодавно знайдені документи його особової справи, що зберігається у фондї

9 ЦДАВО, розкривають окремі епізоди з життя Л. Бондарчука у роки Української революції та на початку еміграції.

У службовому реєстрі про службу діловода департаменту посередніх податків Міністерства фінансів УНР Левка Бондарчука, складеному 1 липня 1920 р., зазначається, що в 1911 р. він закінчив 6 класів 4-ї Київської гімназії, 1916 р. – Оренбурзьку школу прапорщиків, 1918 р. – Київську інструкторську школу старшин. З 5 вересня 1914 р. по 15 вересня 1915 р. та з 12 серпня 1917 р. по 5 січня 1918 р. брав участь у боях з австро-угорськими та німецькими військами. У листопаді-грудні 1918 р. – учасник повстання проти гетьмана П. Скоропадського. З 25 січня по 13 червня 1919 р. воював проти більшовиків. Документів про попередню службу не надав. Наказом по міністерству від 10 жовтня 1919 р. переведений з експедиції заготовок державних паперів до комісії з організації охорони цукроварень департаменту посередніх податків. 15 січня 1920 р. звільнений з департаменту за скороченням штатів. 23 червня того ж року призначений на посаду діловода департаменту посередніх податків Міністерства фінансів УНР [4, арк. 1-2], а 1 липня – департаменту цукрових справ Міністерства народного господарства УНР [4, арк. 6].

У персональній картці Л. Бондарчука (від 5 липня 1920 р.) зазначені дата і місце народження – 1892 р., Київ, національність – українець, віросповідання – православний, освіта – 6 класів гімназії, родинний стан – одружений, на його утриманні перебувають дві сестри у Києві – учениці 4 і 5 класів гімназії, відношення до військової служби – був старшиною української армії, рік призову – 1913, ранг – хорунжий, у липні 1919 р. звільнений зі служби через хворобу. З липня по 10 жовтня 1919 р. працював в експедиції заготовок державних паперів Міністерства фінансів УНР. Адреса проживання: Кам'янець-Подільський, Руські фільварки (мікрорайон), вул. Покровська, 38 (будинок Бойка) [4, арк. 8].

Деякі уточнюючі дані, які розширюють інформацію з попередніх документів, подано в автобіографії (*curriculum vitae*). Дата народження – 17 червня 1892 р. Після закінчення гімназії навчався на приватних бухгалтерських курсах у Києві, після чого півтора роки працював помічником бухгалтера у київському видавництві «Гросман і Кнебель». Після мобілізації 18 липня 1914 р. був відправлений на фронт, де служив козаком з 5 вересня 1914 р. по 20 вересня 1915 р. Потім був направлений до Оренбурзької школи прапорщиків, яку закінчив 19 січня 1919 р. Служив у Сизрані у 100-му запасному полку на посаді молодшого старшини, потім –

начальника (командир) навчальної сотні. Наприкінці 1917 р. взяв активну участь в українізації полку, був головою полкової ради. 5 січня 1918 р. відбув з фронту до Києва для зв'язку з Всеукраїнською радою військових депутатів. 1 травня 1918 р. закінчив Київську інструкторську школу старшин, служив у 19-му пішому Овруцькому полку. Наприкінці 1918 р. взяв участь у повстанні проти гетьмана П. Скоропадського, а в січні наступного року у складі полку відбув на фронт проти більшовиків. Був командиром сотні, начальником господарської частини, виконуючим обов'язки командира полку. У червні 1919 р. захворів і перебував на лікуванні у шпиталі. Після видужання у липні того ж року вступив на службу до Міністерства фінансів УНР [4, арк. 9-9зв].

У наказі по Міністерству народного господарства УНР № 68 від 8 липня 1920 р. зазначено, що Л. Бондарчук з 1 липня 1920 р. переведений на посаду діловода цього міністерства, а з 1 вересня того ж року – старшого діловода [4, арк. 12-13].

Наступні документи засвідчують, що Л. Бондарчук наприкінці 1920 р. у складі Уряду УНР вийшов на територію Польщі. Про складне становище урядовця на початку 1921 р. йдеться у рапорті до директора департаменту справ цукрових і горілчаних Міністерства народного господарства УНР: «Хворіючи вже четвертий тиждень на «катар шлунку» і «жовтуху», прошу Вас, пане Директоре, поклопотатись перед п. Міністром про те, аби мені було видано авансом в рахунок платні дві тисячі марок, бо я зовсім не маю за що купити ні ліків, ні їжі і не маю де позичити грошей, бо ніхто й не має їх, да я й так уже скрізь напозичався...» [4, арк. 18-18зв].

Зауважимо, що у міністерствах фінансів та народного господарства УНР у 1920-1921 рр. працювала урядовцем 1-го рангу молодша сестра Л. Бондарчука Варвара – випускниця Київської торговельної жіночої школи (1914 р.) [5-6]. В установах УНР працювала і його дружина Євгенія Аврамівна (уроджена Таранець), яка народилася 1899 р. в Черкасах, 1917 р. закінчила 2-гу жіночу духовну школу в Києві, навчалася на правничому факультеті Вищих жіночих курсів у Москві, у 1918-1920 рр. працювала у Державному сенаті та Міністерстві юстиції УНР, з вересня 1920 р. – у Міністерстві народного господарства УНР [7, арк. 2-3, 9-9зв].

Отже, особова справа Левка Вікторовича Бондарчука розкриває нові епізоди з життя військового і бухгалтера, учасника Української революції 1917-1921 рр., співробітника міністерств фінансів і народного господарства УНР, політичного емігранта, випускника Української господарської академії в Подєбрадах,

репресованого. Перспективними, на думку автора, є дослідження його архівно-слідчої справи, що зберігається у Державному архіві Волинської області.

Джерела та література

1. Коваль Р., Моренець В. «Подебрадський полк» Армії УНР. Кн. 1. Київ: Істор. клуб «Холодний яр»; Український пріоритет, 2015. 376 с.
2. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО). Ф. 3795. Оп. 5. Спр. 78.
3. Українська господарська академія в Чехословацькій республіці. Подебради, 1928. 64 с.
4. ЦДАВО. Ф. 9. Оп. 2 ос. Спр. 20. 19 арк.
5. ЦДАВО. Ф. 9. Оп. 2 ос. Спр. 15. 11 арк.
6. ЦДАВО. Ф. 9. Оп. 2 ос. Спр. 16. 17 арк.
7. 7. ЦДАВО. Ф. 9. Оп. 2 ос. Спр. 18. 11 арк.